

Nr 455

Av herr **Andersson, Axel, m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1957/58 till folkskoleseminarieorganisationen m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 123 föreslås, att småskoleseminariet i Härnösand skall läggas ner med utgången av budgetåret 1957/58. Ingen intagning av elever skall sålunda äga rum vid början av höstterminen 1957. I Seminarieorganisationen I (SOU 1956:18) föreslogs efter en mycket ingående diskussion av organisationen av seminarierna, att småskoleseminariet i Härnösand skulle tills vidare bibehållas. Småskoleseminariet i Lycksele skulle läggas ner. Såvitt undertecknade kunna finna, var detta förslag väl motiverat. Kungl. Maj:t föreslår nu i proposition 123, att småskoleseminariet i Härnösand skall läggas ner, medan småskoleseminariet i Lycksele bibehålles. Undertecknade kunna icke finna motiveringen för detta förslag sakligt övertygande.

Både Kungl. Maj:t och seminarieutredningen påpeka, att beräkningarna av behovet av lärare äro vanskliga att göra och bli ganska osäkra. För att skolorna väl skola kunna tillgodoses med lärare borde man möjligen räkna något mer i överkant än Kungl. Maj:t gör. Det är icke nog med att skolorna kunna få sitt behov av lärare för hela läsår fyllt, man måste även räkna med ett behov av vikarier för sjuka eller av andra orsaker tjänstlediga lärare. För närvarande äro förhållandena i detta avseende icke tillfredsställande. Enligt propositionen bör icke nu något definitivt beslut fattas om seminarieorganisationens framtida omfattning. Ett nedläggande av småskoleseminariet i Härnösand ter sig emellertid ur mellersta Norrlands synpunkt som illavarslande och bör enligt vår mening anstå tills större säkerhet vunnits om hur organisationen definitivt kommer att se ut. Man bör vara försiktig och icke i onödan lägga ner ett seminarium, som kanske efter några få år behövs. Det är åtskilligt svårare att starta på nytt.

Undertecknade vilja som skäl för att småskoleseminariet i Härnösand skall tills vidare bibehållas för övrigt anföra följande:

1. Vid intagningen av elever 1955 var antalet sökande till varje plats vid småskoleseminariet i Härnösand icke oväsentligt större än vid de stora småskoleseminarierna i Landskrona och Skara. Även om vid dessa seminarier intagits endast tre linjer, skulle konkurrensen om varje plats icke ha blivit större än vid seminariet i Härnösand. En minskning av intagningen i södra och västra Sverige skulle således icke medföra någon sådan ökning av konkurrensen om platserna som skulle te sig oförmånlig vid en jämfö-

relse med förhållandena i mellersta Norrland. Propositionen innebär en minskning med sju avdelningar på folkskollärlinjerna och en ökning med tre på småskollärlinjerna. Den avsedda minskningen borde, som synes, bl. a. kunna åstadkommas genom en indragning av en linje vid de största småskoleseminarierna, som ändå bli tillräckligt stora för en ändamålsenlig utbildning, och icke genom indragning av ett helt seminarium, som enligt seminarieutredningen lämpligen kan ombildas till folkskoleseminarium. Skulle det ovan påpekade förhållandet mellan antalet sökande och antalet elevplatser i södra och västra Sverige böttna i att rikare och mer varierade möjligheter till utbildning stå den kvinnliga ungdomen i dessa delar av landet till buds, framstår såsom ännu mer orimlig tanken att minska utbildningsmöjligheterna i mellersta Norrland genom en indragning av småskoleseminariet i Härnösand.

2. Av de elever, som under läsåren 1952/53—1955/56 gått vid småskoleseminariet i Härnösand, kommo i genomsnitt 67 procent från Västernorrlands och Jämtlands län samt Hälsingland. Inom detta område torde finnas minst omkring 17 000 kvinnliga ungdomar i åldern 15—19 år. För den kvinnliga yrkesutbildningen är det dåligt sörjt inom denna del av landet. Skulle nu en yrkesutbildningsanstalt försvinna, kommer denna landsdel i förhållande till t. ex. Västerbottens län i ännu sämre ställning. Där har man det redan nu bättre ställt med en rikare differentiering. Dessutom är att märka, att i Västerbotten finnas i samma åldrar endast cirka 9 000 kvinnliga ungdomar. Vidare skulle, om småskoleseminariet i Lycksele behålles och småskoleseminariet i Härnösand nedläggdes, inom Norrbotten och Västerbotten komma att finnas icke mindre än fyra seminarier, medan inom hela mellersta Norrland — Jämtlands län, Västernorrlands län och norra Hälsingland — skulle finnas endast ett.

3. Småskoleseminariet i Härnösand har mycket goda lokaler, tillräckligt stora för att hysa ett folkskoleseminarium. De om- och tillbyggdes åren 1947—49 för en kostnad av nära en miljon kronor. Vi vilja särskilt framhålla, att lokalerna för musikundervisningen äro mycket väl planerade och utrustade liksom övriga salar för övningsämnen. Aulan är rymlig och utrustad med piporgel. Barnbespisningslokalerna äro utmärkta. Byggnaderna äro av sten. Staten äger marken. Tomten, som har en yta av 29 619 m², är väl planerad med bl. a. egen idrottsplats. Småskoleseminarium har funnits i Härnösand sedan 1877. Det drevs av landstinget till 1933, då det övertogs av staten.

Seminariet har en skicklig lärarstab. I vissa fall har man anledning antaga, att lärarna icke komma att flytta till seminarium på annan ort, då de av familjescäl äro bundna vid staden och flera ha egna fastigheter. Omställningssvårigheterna bli stora. Lärarna ha ju icke haft möjlighet att planera för denna ändring, som kommer fullständigt överraskande utan något

varsel. Man kan icke förvåna sig över att de anse sig illa behandlade av staten, om denna indragning kommer till stånd.

4. I propositionen framhålles, att kulturpolitiska synpunkter tala för att småskoleseminariet i Lycksele bibehålles. Undertecknade finna det mycket litet tilltalande, att ungdomar under sin utbildning skola utnyttjas för att höja ett samhälle kulturpolitiskt. Tvärtom bör det väl vara så, att det samhälle, som tar emot ungdomarna, har något mer att bjuda på i kulturellt utbyte än vad själva utbildningsanstalten kan ge. I Härnösand finns ett välförsett och välskött centralbibliotek med en mycket kunnig personal. Här finnas landsarkiv och hembygdsmuseum m. fl. institutioner, som direkt kunna berika undervisningen i samhällskunskap. I läroverkets aula kommer inom en nära framtid att finnas teater- och konsertlokal. Skolväsendet i staden är rikt differentierat, och många möjligheter till givande auskultationer stå till buds. I detta sammanhang förtjänar också att framhållas betydelsen av det samarbete mellan elevkårerna vid stadens olika läroanstalter som äger rum.

5. Till sist vilja undertecknade framhålla, att Härnösand äger goda kommunikationer såväl norrut och söderut som mot Jämtland, varför seminariet ur denna synpunkt kan täcka ett stort upptagningsområde.

Med hänvisning till vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att småskoleseminariet i Härnösand åtminstone tills vidare skall bibehållas i nuvarande omfattning.

Stockholm den 27 mars 1957

Axel Andersson

Sven E. Sundin

A. Gillström

Erik Olsson

Olof Pålsson

E. Hjalmar Nilsson

Ragn. Bergh
